

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІРИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 26 січня 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Крупчан О. Д., доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, директор Інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Попович Т. Г., кандидат юридичних наук, старший дослідник, учений секретар НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Руденко Л. Д., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки СумДУ;

Плотнікова М. В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ;

Швагер О. А., кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ

*Рекомендовано до видання
рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 5 від 23.01.2024 року)*

Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри : матеріали науково-практичного круглого столу (м. Суми, 26 січня 2024 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 105 с.

До збірника ввійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, які брали участь у науково-практичному круглому столі «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри», присвяченому актуальним питанням правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні та Європейському Союзі.

ЗМІСТ

	С.
ВСТУПНЕ СЛОВО.....	6
<i>Bazylieva V.</i> FOREIGN EXPERIENCE IN PROTECTING THE CONSUMERS' RIGHTS OF FINANCIAL SERVICES.....	8
<i>Bila A. V.</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Shcherban Elena</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А.</i> РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	16
<i>Даценко О. І.</i> РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ЗАХИСТІ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	20
<i>Дерев'янко Б. В.</i> ПРО ПОСИЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ДОТРИМАННЯ ПІДСТАВ НАДАННЯ ОКРЕМИХ ФІНАНСОВИХ ВИПЛАТ.....	23
<i>Дмитренко Е. С.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ФІНАНСОВУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НАДАВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	27
<i>Ільченко М. Г.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	31

<i>Клименко К. В., Ухналь Н. М.</i> ІНСТИТУТ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.....	36
<i>Корнева Т. В., Сірочук І. В.</i> ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	40
<i>Кузмін А. Р.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВПРАЦІ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ БАНКОМ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ.....	45
<i>Маланчук Т. В.</i> НОВІ ПРАВИЛА ЄС ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ СПОЖИВЧИХ КРЕДИТІВ.....	48
<i>Плотнікова М. В.</i> ВИМОГИ ДО РЕКЛАМИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ЯК СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЄС.....	51
<i>Пожидаєва М. А.</i> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ АКТИВ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ У ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	55
<i>Руденко Л. Д.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАКОННІСТЬ КОМІСІЇ ЗА ОБСЛУГОВУВАННЯ КРЕДИТУ ЯК УМОВИ ДОГОВОРУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	61
<i>Рудой В. М.</i> ПОСИЛЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА НЕБАНКІВСЬКИМИ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ В УКРАЇНІ.....	64
<i>Рудой В., Лисенко І.</i> НОВАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАХИСТОМ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	68

<i>Світличний Д. С.</i> ПРО РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ.....	71
<i>Устинова І. П.</i> СВДС ЯК ВИД ФІНАНСОВОГО МОНИТОРИНГУ.....	76
<i>Ушинкіна О. А.</i> ДЕРЖАВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ: АДАПТАЦІЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....	80
<i>Цветков А. М.</i> ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	84
<i>Цукан С. В.</i> ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕГЛАМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ КРИПТОАКТИВІВ (MICA).....	89
<i>Швагер О. А.</i> ПОРЯДОК ІНФОРМУВАННЯ УЧАСНИКІВ ПЕНСІЙНИХ СХЕМ УСТАНОВАМИ ПРОФЕСІЙНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС.....	92
<i>Курса С.</i> ПРАКТИКА СУДУ ЄС У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ.....	96
<i>Кучер О.</i> ФОРМУВАННЯ ВИМОГ ДО ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКІВ ТА ЇЇХ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ: ДОСВІД ЄС.....	101

ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Корнева Т. В.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного права та галузевих дисциплін
Навчально-наукового інституту права
Національного університету водного господарства
та природокористування, м. Рівне, Україна*

Сірочук І. В.

*адвокат
м. Рівне, Україна*

Нові виклики, пов'язані зокрема з затягуванням повномасштабної війни з РФ, потребують значного покращення ефективності адміністративно-правових умов для ведення публічного та приватного бізнесу, оскільки саме він здатен забезпечити не тільки

стійкість національної економіки у довгостроковій перспективі, а ще й підсилити фінансову безпеку країни.

Отже, при пріоритетності суто оборонних та мобілізаційних рішень, виконання вимог українського бізнесу до влади, зокрема викладених у меморандумі, підписаного напередодні парламентських виборів 2019 року між Українською радою бізнесу (УРБ), до складу якої входять 110 бізнес-асоціацій, Економічної експертною платформою та політичними партіями, що на це свого часу погодилися, вимагає не тільки від законодавців, а й виконавчої гілки влади, правоохоронних органів нових підходів у розв'язанні поставлених завдань.

Проте основним трендом звітного періоду (2022-2023 роки) стало повернення до минулих законодавчих умов ведення бізнесу, про що свідчать факти наведені в таблиці (Меморандум було складено навколо ТОП-10 пріоритетів українського бізнесу, розроблених Національною бізнес-коаліцією та УРБ за сприяння неурядової організації «Центр міжнародного приватного підприємництва CIPE») [1].

На сьогодні, в умовах посилення ризику неритмічності міжнародної допомоги через політичні процеси в міжнародних партнерах, важливо не тільки безумовно дотримуватися домовленостей з партнерами, зокрема з МВФ, а й активно працюватимемо над упровадженням нових заходів, щодо зміцнення зацікавленості приватного та публічного бізнесу інвестувати в розвиток української економіки.

Міжнародна підтримка відіграє вирішальну роль у фінансуванні бюджету України. Через невизначеність, спричинену війною, у 2022 році параметри держбюджету неодноразово переглядалися. Дефіцит бюджету, визначений законом у 1,5 трлн грн (близько 32% ВВП), в основному покривався за рахунок міжнародної допомоги та грантів, що становили понад половину бюджетного фінансування. Додатково чверть ресурсів бюджету надійшла від НБУ. Проте, через негативний вплив монетарного фінансування на валютний ринок і ціни, уряд припинив покладатися на монетарне фінансування НБУ з 2023 року. На 2023 рік у затвердженому держбюджеті передбачено майже вдвічі більші видатки над доходами з дефіцитом приблизно 21% ВВП (еквівалент 35,5 млрд доларів за поточним курсом). Основні видатки зосереджені на потребах безпеки та оборони, соціальному захисті домогосподарств. Для фінансування такого великого дефіциту Україна очікує суттє-

вої міжнародної фінансової підтримки. У жовтні 2022 року НБУ та Мінфін об'єднали зусилля для активізації внутрішнього ринку за-позичень із метою відмови від монетизації бюджету у 2023 році. НБУ активізував роботу з перекриття нелегальних схем за участю банків з уникнення оподаткування суб'єктами грального бізнесу, що вже в наступні місяці сприяло суттєвому збільшенню податкових надходжень до бюджету. Прийняті зміни щодо автоматичного обміну фінансовою інформацією з іншими державами (зокрема Common Reporting Standard/CRS) спрямовані на виявлення закордонних статків осіб із метою забезпечення належного виконання ними податкових зобов'язань [2].

Національний банк і Міністерство фінансів України виконали у 2023 році достатню кількість пунктів програми співпраці з МВФ, що сприяло надходженню коштів в кінці поточного року. Особливого схвалення отримала діяльність НБУ щодо проведення оцінки стійкості і впевненості у достатньому запасі міцності банківської системи, переході до режиму керованої гнучкості обмінного курсу і поверненні до інфляційного таргетування, який відбувся успішно – курсові коливання були відносно помірними, інтервенції НБУ близькими до очікуваних, а глибина валютного ринку відчутно зросла.

Проте, як зазначає Богдан Данилишин (колишній очільник Ради НБУ), в теперішніх умовах зміна ключової процентної ставки на 1-2 відсотка процентів. є малозначущим кроком, оскільки рівень інфляції в економіці є значно нижчим рівня облікової ставки, лише 5,1%. Таким чином, облікова ставка є реально позитивною у вимірі 10+% річних. Монетарні умови залишаються жорсткими, що стримуватиме процес кредитування та слугуватиме привабливим чинником для здійснення банківських заощаджень. Водночас, продовжиться повільний рух процентних ставок за кредитами та депозитами у напрямку деякого їх зниження Зрештою, можна вітати продовження руху центрального банку у напрямку пом'якшення монетарних умов. Однак ресурси банківської системи, її посередницька активність повинні грати більш рішучу роль у підтримці воєнної економіки [3].

За попереднім Меморандумом України з МВФ, усі українські і невчасно закриті борги в МВФ відмітили як «реалізовані із запізненням», але в термінології МВФ все одно вони залишаються невиконаними, тож і надалі будуть за нами тягнутися, залишатися негативним сигналом і значно впливати не тільки на репутацію

державних інституцій, а й своєчасне надання допомоги. Вже цього року, навіть при повній підтримці міжнародних партнерів у обсязі 37-40 млрд. дол. перед нами постає величезний виклик де знайти гроші на вже наявні військові потреби і мобілізацію.

Саме розширення співпраці європейського бізнесу з українським, інвестиції в національну економіку будуть сприятиме нашому відновленню і розбудові. Отже, про стратегію відновлення і розбудову треба думати, говорити вже зараз, а головне діяти з врахуванням головних зауважень, висловлених бізнесом. Не варто чекати завершення війни, щоб будувати нову інфраструктуру.

Результати нової хвилі дослідження, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією за аналітичної підтримки Gradus Research свідчать, що попри війну 32% вважають, що новим інвесторам буде вигідно заходити в Україну (рік тому так вважали 17% респондентів). При цьому 57% опитаних компаній, що вже присутні на українському ринку, збираються інвестувати в Україну під час війни, а 79% готові долучатися до процесу відбудови.

Оцінка динаміки інвестклімату за попередній рік залишається стриманою. Майже половина респондентів, а саме 48% вказують на погіршення інвестиційного клімату, 39% вважають, що суттєвих змін не відбулось, і 13% вважають, що інвестклімат поліпшився. Протягом наступних шести місяців 38% очікують подальшого погіршення ситуації, а 48% вважають, що інвестклімат не зазнає суттєвих змін. Водночас 14% топ-менеджерів прогнозують покращення ситуації у першій половині 2024 року[4].

Минулий рік відзначився стабілізацією макроекономічної ситуації і пожвавленням економічної активності, поточний – має закріпити і розвинути цей тренд. Головною метою у 2024 році, зазначає голова НБУ Андрій Пишний, зберегти ці здобутки і розвинути їх, долаючи п'ять викликів на шляху до цієї мети: макрофінансова стабільність; лібералізація ринку; фінансова стабільність і розвиток кредитування; беземісійний бюджет і програма з МВФ; санкційний тиск [5].

Перед Національним банком України на даний час стоять нелегкі завдання щодо збереження стійкості фінансового сектору під час воєнного стану, а саме: складні та нові види санкцій і правил, відсутність роз'яснень щодо застосування санкцій і відповідальності за їх порушення, використання нестандартних платіжних/комерційних практик, децентралізовані функції комплаєнсу та непослідовне застосування системи комплаєнс, перемовини з

МВФ, активізація ринку ОВДП, подальший розвиток фінансових послуг тощо.

Отже для формування банківської стратегії для забезпечення фінансових послуг в умовах воєнного стану, впровадженні вимог нових законів про страхування, кредитні спілки, фінансові послуги та фінансові компанії необхідно визначити насамперед три фундаментальні питання:

1. Чи якісно розроблена сучасна банківська система?
2. Чи забезпечена банківська система достатніми адміністративно-правовими ресурсами? Серед них:
  - Зобов'язання та відповідальність керівництва
  - Оцінка ризиків
  - Внутрішній контроль
  - Тестування та аудит
  - Навчання тощо
3. Чи справді сучасні реформаторські зміни працюють на практиці?

Література:

1. Таблиця досягнень реформ.
URL: https://drive.google.com/file/d/1Af8P1wHd4KWKuZpI_f-WAE16yDAYXAWO/view (дата звернення 19.01.2024).
2. Стратегія розвитку фінансового сектору України. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Strategy_finsector_NBU.pdf (дата звернення 19.01.2024).
3. Богдан Данилишин. Коментар щодо облікової ставки (14.12.2023).
URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02jFrhtNVvmaxUYLTDGeXr4wNivwtYRtP8fjgaJNUkax7WfKrkbvgN9mZ1XebKrDTwl&id=100002184378189 (дата звернення 19.01.2024).
4. Кількість CEO, які вважають вигідними інвестиції в Україну зросла майже вдвічі з 2022 року. URL: <https://eba.com.ua/kilkist-seo-yaki-vvazhayut-vygidnymy-investytsiyi-v-ukrayinu-zroslo-majzhe-advichi-z-2022-roku/> (дата звернення 20.01.2024).
5. Збереження макростабільності і розвиток кредитування: ключові завдання НБУ на 2024 рік. URL: https://24tv.ua/golovni-zavdannya-natsbanku-ukrayini-2024-rik_n2473818 (дата звернення 20.01.2024).